

And if it is so, let him answer him, etc.

ואם¹ איתא לישיני ליה –

OVERVIEW

The (who began by asking) (ומחיים מי אמר) understood that the תרצן (who resolved the contradiction between ריה"ג and the משנה of המקדש בחלקו) maintains that when the קק"ל are alive the entire animal, including the [eventual] מתנות כהונה, is ממון בעלים (according to ריה"ג). The מקשן cited the question of רבא (can we reconcile the view of ר"נ with ריה"ג) and the response of רבינא (that it can be reconciled). The מקשן concludes his question by asking ריה"ג. Our תוספות will explain this question.

פירוש² ואם איתא דמחיים הוי ממונו לרבי יוסי הגלילי אפילו במתנות כהונה דחזו להקרבה -
The explanation (of the מקשן's question, and in particular of) the phrase 'ואם איתא' is; **if it is so, that when the קרבן is alive it is considered the owner's money, according to ריה"ג, even by מתנות כהונה which are fit to be offered as a קרבן³, if this is true, then רבינא -**

לישיני ליה הא דרב נחמן אמר רבה בר אבוב כרבנן -
Should have answered רבא, that the interpretation of ר"נ אמר רבה בר אבוב (that we can only be discussing a בזה"ז) is according to the רבנן who argue with ריה"ג and maintain that קק"ל (which are ראוי להקרבה) are not ממון בעלים. The reason this should have been the answer instead of the given answer (that ריה"ג is discussing a בחו"ל), is -

דממה נפשך⁴ לא הוי כרבי יוסי הגלילי -
for in any event, ר"נ cannot be in accordance with ריה"ג⁵. This concludes the explanation of the question 'ואם איתא כו'.

¹ This תוספות ד"ה ומחיים should be studied in conjunction with the previous תוספות.

² When the term פירוש is used, it (usually) means that there is some difficulty in the apparent reading of the text; or that the interpretation is not what one may have assumed. It is possible that in this תוספות text the words 'דכי אמר וכו' did not appear, therefore תוספות explains what is meant by ואם איתא. [Alternately תוספות may have had the same text as we have, but wants to emphasize that מחיים refers specifically to להקרבה דחזו להקרבה.] The main difficulty would seem to be how can the מקשן ask that we should answer that ר"נ does not follow ריה"ג (he only follows the רבנן); when רבינא was able to establish that ר"נ can agree even with ריה"ג (and certainly with the רבנן). It is this difficulty that תוספות addresses.

³ See previous תוספות ד"ה ומחיים that the מקשן was מדייק from the תרצן's answer 'וכו' מחיים, that ריה"ג maintains that even the מתנות כהונה (חלק הבהנים) are ממון בעלים even when it is להקרבה.

⁴ It is possible that ר"נ (who maintains that בזה"ז a בכור is ממון בעלים) cannot be according to the רבנן (who may maintain that a בכור is considered גבוה ממון even בזה"ז [see later in this תוספות]). Therefore תוספות says דממה נפשך; meaning whether or not ר"נ can agree with the חכמים, however he certainly cannot agree with ריה"ג. See אמ"ה footnote # 99.

⁵ If we assume the תרצן's view that ריה"ג maintains that the מתנות כהונה of קק"ל which are ראוי להקרבה are ממון בעלים, then obviously the כהן should be permitted to sell the בכור even הבית, since it is ממונו. There is no way in

returns now to our גמרא; after the מקשן posed his question:

ומשני אלא מתנות כהונה שאני והכי גרס רבינו חננאל ורש"י לא גרס כן -

And the גמרא answered that there is a different distinction between the rule of ריה"ג (that [not the distinction between מחיים and מחיטה] but rather that **מתנות כהונה are different** from the חלק הבעלים¹². **And this is the way ר"ח is גורס** (אלא מתנות כהונה שאני); **however this way** (as the ר"ח and תוספות) but rather 'מתנות כהונה קאמרת וכו'.

According to this מסקנא we can reconcile our סוגיא with the גמרא in the end of הפרה:

והשתא מלתיה דרב נחמן לא מיתוקמא אלא כרבי יוסי הגלילי ופלוגתא דאביי ורבא לקמן כרבנן -

And now (that we are differentiating according to ריה"ג between מתנות כהונה and מחיטה) **the statement of ר"נ** (that [only] may a בכור be sold) **can be established only according to ריה"ג**¹³, for he maintains that מחיטה are בעלים (if they are not מחיטה [and/or not להקרבה]), **and the argument between אביי and רבא** (which indicates that a בכור is not מחיטה) **is according to the רבנן** (who maintain that even the חלק הבעלים [and that which is not להקרבה]).

qualifies the position of the רבנן:

נראה¹⁴ **דדוקא מחיים הוי לרבנן ממון גבוה אפילו בעל מום דאסור בגיזה ועבודה**¹⁵ -

It would seem that only when the בכור is alive is it considered גבוה **according to the רבנן**, even if the בכור is a **בעל מום** (and it is not למזבח at all [even בזמן הבית]), nevertheless it is considered גבוה **since it is forbidden to shear it or to work with it** -

אבל לאחר שחיטה למה יחשב ממון גבוה¹⁶ **אפילו בזמן שבית המקדש קיים -**

However after שחיטה why should the [בעל מום] בכור be considered גבוה even when the ביהמ"ק is standing -

דהא אפילו לנכרי שרי להאכיל -

For one may even give a gentile to eat from the [בעל מום] בכור

כדתניא בפרק כל פסולי המוקדשין (בכורות דף לג,א) דאתקש¹⁷ **לצבי ואיל:**

¹² of משנה ריה"ג is referring to the חלק הבעלים when he says that קק"ל is ממון בעלים but not to the כהונה. The משנה of ריה"ג is referring to the מתנות כהונה which is never בעלים. Therefore a בכור which is not מחיטה is not מחיטה (if it is להקרבה as it is ראו להקרבה).

¹³ The רבנן maintain that קק"ל (including [בעל מום] בכור) are always גבוה; even the חלק הבעלים (since that is their מחיטה [ממון גבוה] ריה"ג agrees that it is גבוה even מתנות כהונה ריה"ג [for concerning the מחיטה]).

¹⁴ גורס 'ונראה' Others.

¹⁵ See 'Thinking it over # 3.

¹⁶ See previous footnote # 3. ד"ה ומחיים תוספות.

¹⁷ In טו,כב states concerning a בכור that כצי וכאיל בכור. Just as a צבי may be eaten by a נכרי so too a בכור.

As it is stated in a ברייתא in פרק כל פסולי המוקדשין; for the בכור is likened to a deer and a hart.¹⁸

SUMMARY

The question of the מקשן is if we assume that ריה"ג maintains that even the מחיים are ממון בעלים then obviously he disagrees with ר"נ; why should רבא and רבינא discuss the issue of ריה"ג. The conclusion is that ריה"ג maintains that only the חלק הכהנים are ממון בעלים; not the חלק הבעלים [and therefore ר"נ is in agreement (only) with ריה"ג]. The רבנן maintain that a בכור even is גבוה even if he is a בעל מום. However after שחיטה a מום is בכור בעל מום even בבית even ממון בעלים.¹⁹

THINKING IT OVER

1. It seems evident from the exchange between רבא and רבינא that ר"נ is according to ריה"ג. However how did רבא and רבינא surmise that ר"נ agrees with ריה"ג? Why did they not (just) say that ר"נ is according to the רבנן?!

2. תוספות maintains that according to the מקשן there will be a contradiction between our גמרא (where the רבנן maintain [according to ר"נ] that בכור בזה"ז is ממון בעלים) and the גמרא in הפרה (which maintains that it is גבוה). To bolster this contradiction תוספות mentions that the מחלוקת there is presumably בזה"ז (ומסתמא) 'בימיהם פליגי'.²⁰ Seemingly the contradiction would be valid even if the מחלוקת is ראוי להקרבה (בעל מום), which is not (אסור בכור), which is not ראוי להקרבה. They are discussing a שור פסולי המוקדשין (בעל מום), which is not ראוי להקרבה, where ר"נ (the רבנן) maintains that you may sell it for it is ממון בעלים! Why the need to mention that בימיהם פליגי?²¹

3. תוספות states that a בכור מחיים is considered גבוה (according to the רבנן), for it is אסורין בגיזה ובעבודה.²² Seemingly all פסולי המקודשין are אסורין בגיזה ובעבודה nevertheless they are ממון בעלים. Why is a בכור considered גבוה (just) because it is אסור בגיזה ובעבודה?²³

¹⁸ כצ"ב וכאיל מה צ"ב ואיל מותר לעובדי כוכבים אף פסולין מותר לעובדי כוכבים; פסוק as follows; interprets ר"ע

¹⁹ According to the רבנן all קרבנות are גבוה (both מחיים and שחיטה) even if they are not ראוי להקרבה (like a בכור or בחור). The only exception is a מום משנשחט (and בכור בעל מום משנשחט). According to ריה"ג the חלק הבעלים is always ממון בעלים and the מחיים is always גבוה except where it is not ראוי להקרבה.

²⁰ See footnote # 11.

²¹ See footnote # 103.

²² See footnote # 15.

²³ See "א"י אות שסה בד"ה ובמה.